

Myslenie

▷ *Definícia:*

- ▷ **Propozičné** myslenie (prúd viet)
- ▷ **Imaginatívne** myslenie (vizuálne predstavy)

Pojmy a kategorizácia

Pojem: zastupuje skupinu objektov

Kategorizácia: proces priradovania objektu k pojmu

Náhodná veta

Kognitívna ekonomickosť

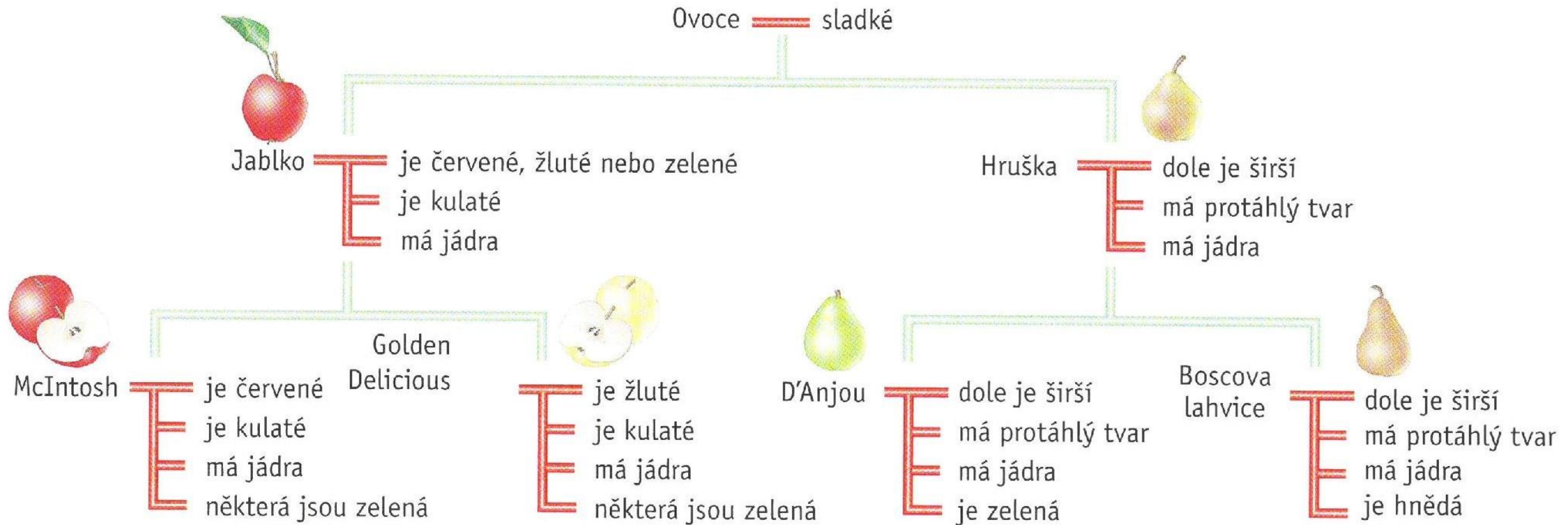
Nadradený pojem?
Prototyp?
Základné vlastnosti?

Pojmy

- ▷ Kognitívne ekonomické
- ▷ Prototyp
  - Jadro: niektoré vlastnosti sú dôležitejšie
  - Klasické pojmy
  - Fuzzy pojmy (neurčité)
- ▷ Osvojovanie:
  - Učenie – jadro
  - Skúsenosť – prototyp

Hierarchizace

Usudzovanie

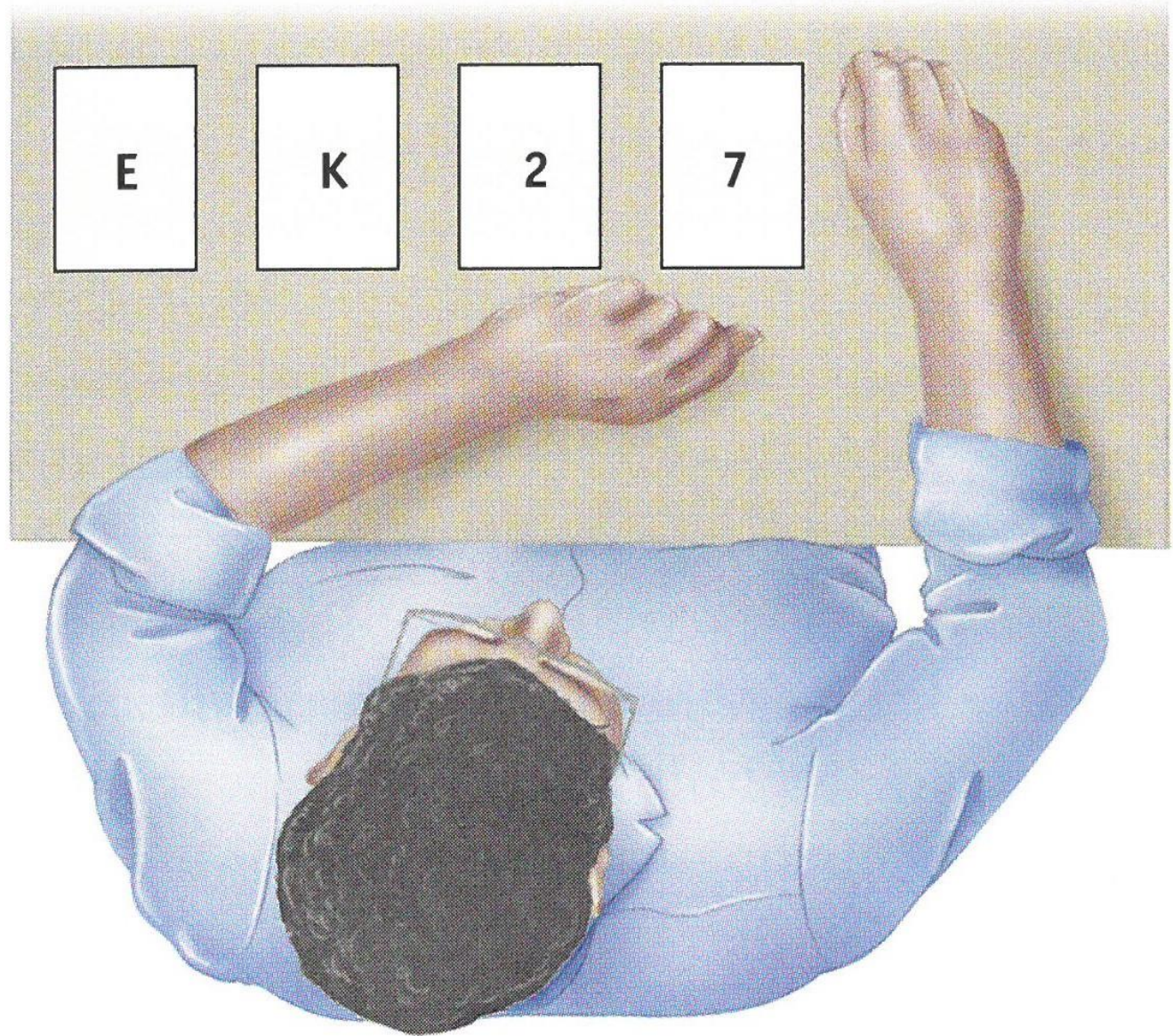
Propozičné myslenie
Z údajov vyvodzujeme záver

Deduktívne usudzovanie

- ▷ a: Všetci ľudia sú smrteľní
  - ▷ b: František je človek
  - ▷ c: František je smrteľný
-
- ▷ Sylogizmus: 2 premisy (a., b.), záver (c.)
  - ▷ Ak a. a b. sú pravda, tak musí byť pravda aj c.

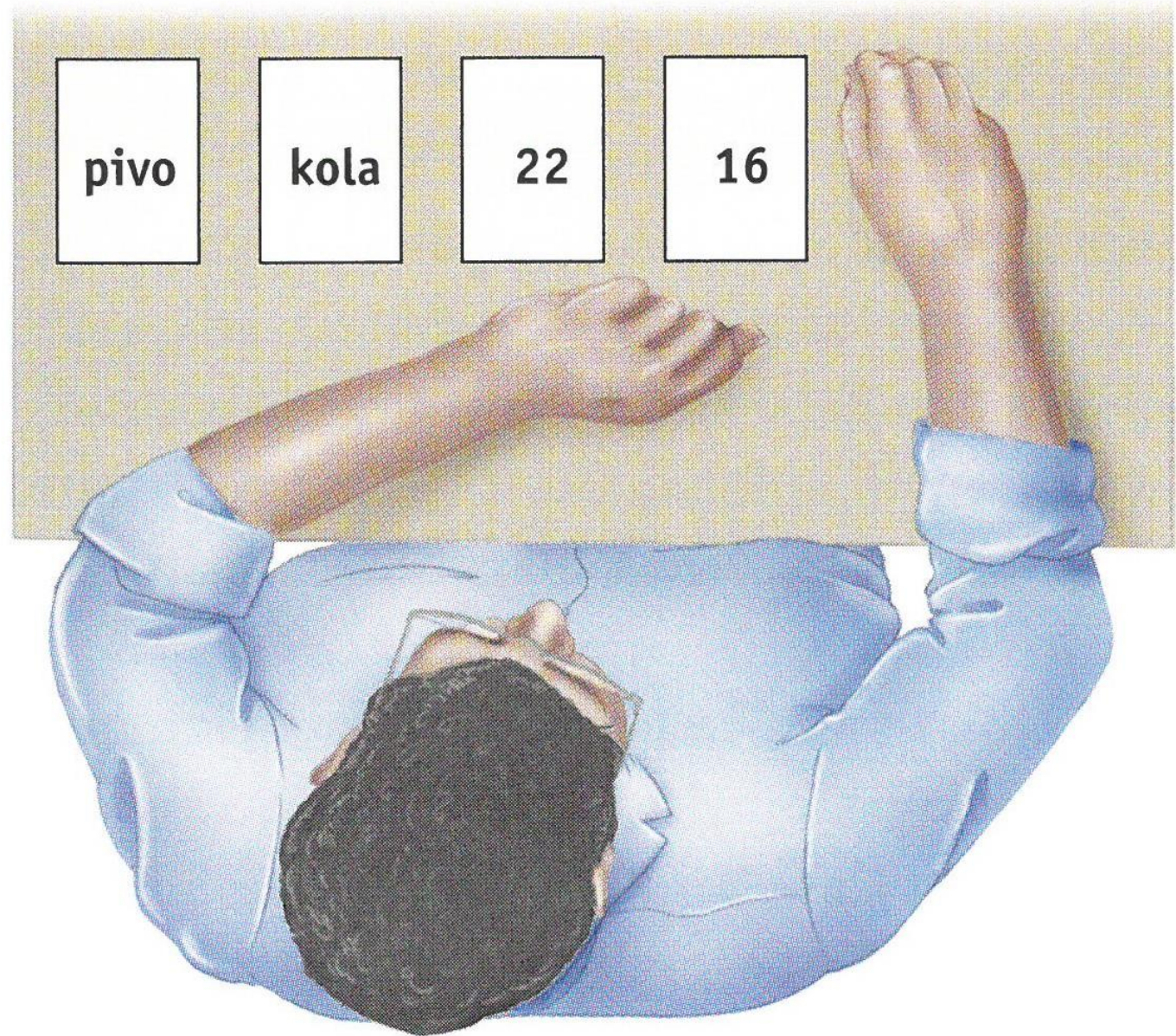

Vplyv obsahu

a) Hypotéza: Pokud má karta na jedné straně samohlásku, má na druhé straně sudé číslo.

Vplyv obsahu

b) Hypotéza: Pokud někdo pije pivo, musí mu být více než 18 let.

Induktívne usudzovanie

- ▷ a: Všetky deti, ktoré som dnes stretol, majú radi čokoládu.
- ▷ b: Preto aj každé ďalšie dieťa bude mať rado čokoládu.

- ▷ Odhad pravdepodobnosti
- ▷ Pravidlo pomerného základu

- ▷ a: Všetky deti, ktoré som dnes stretol, mali tmavé vlasy.
- ▷ b: Každé ďalšie dieťa bude mať tmavé vlasy

Induktívne usudzovanie

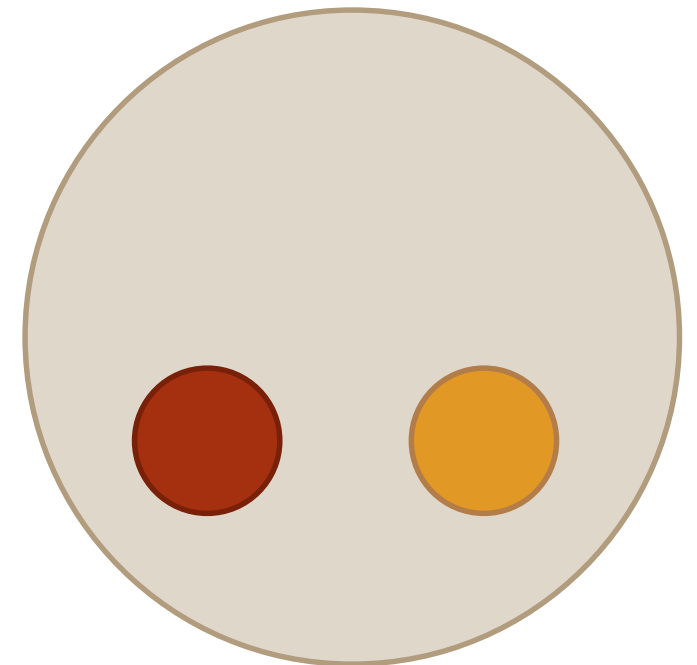
- ▷ a: Michal študoval na vysokej škole účtovníctvo
- ▷ b: Michal pracuje pre firmu, ktorá sa zaoberá účtovníctvom
- ▷ c: Michal je preto účtovník

Heuristika

- ▷ krátky, ľahko použiteľný postup, ktorý väčšinou vedie k správnej odpovedi (ale nie vždy)
- ▷ Heuristika podobnosti
- ▷ Co je pravděpodobnější?
- ▷ A: Všichni **drozdi** mají sezamské kůstky.
B1: Proto mají všichni **vrabci** sezamské kůstky.
B2: Proto mají všichni **pštrosi** sezamské kůstky.

Heuristika

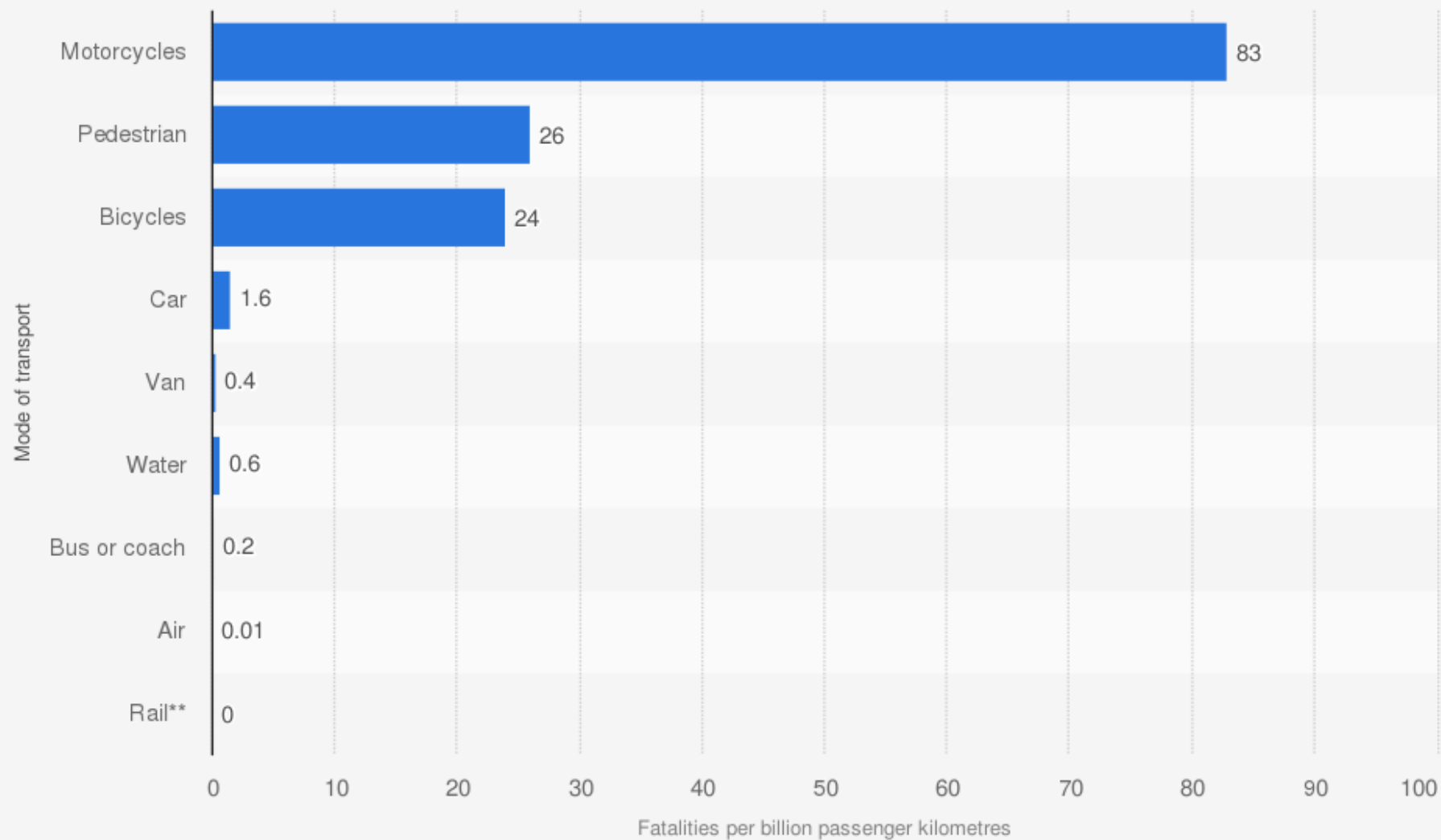
- ▷ Co je pravděpodobnější?
- ▷ A: Všichni **drozdi** mají sezamské kůstky.
B1: Proto mají všichni **pštrosi** sezamské kůstky.
B2: Proto mají všichni **ptáci** sezamské kůstky.

- ▷ Pravidlo konjunkcie: pravdepodobnosť výroku nemôže byť nižšia než pravdepodobnosť tohto výroku spojeného s ďalším výrokom

Ďalšie kognitívne skreslenia

- ▷ Sebaapreceňovanie
- ▷ Retrospektívny predsudok
- ▷ Heuristika zakotvenia a prispôsobenia
- ▷ Heuristika reprezentatívnosti
- ▷ Konfirmačné skreslenie

- ▷ Ktorý dopravný prostriedok je najnebezpečnejší?

- ▷ Heuristika dostupnosti

Average annual number of fatalities on modes of transport in Great Britain (UK) between 2006 and 2015, per billion passenger kilometres

Source

Department for Transport (UK)
© Statista 2019

Additional Information:

United Kingdom (Great Britain); 2006 to 2015*

Riešenie problémov

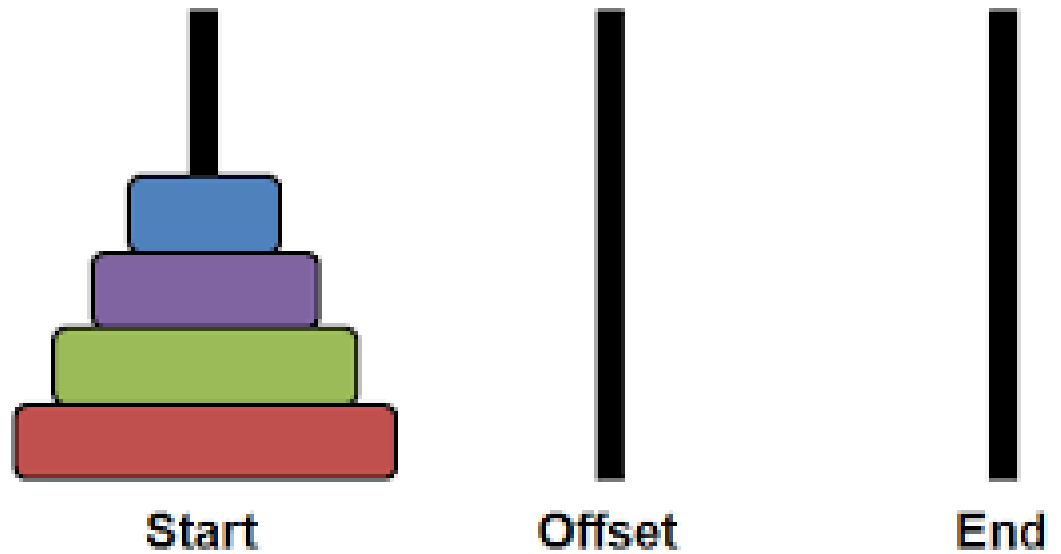
Myslenie v praxi

Problémy

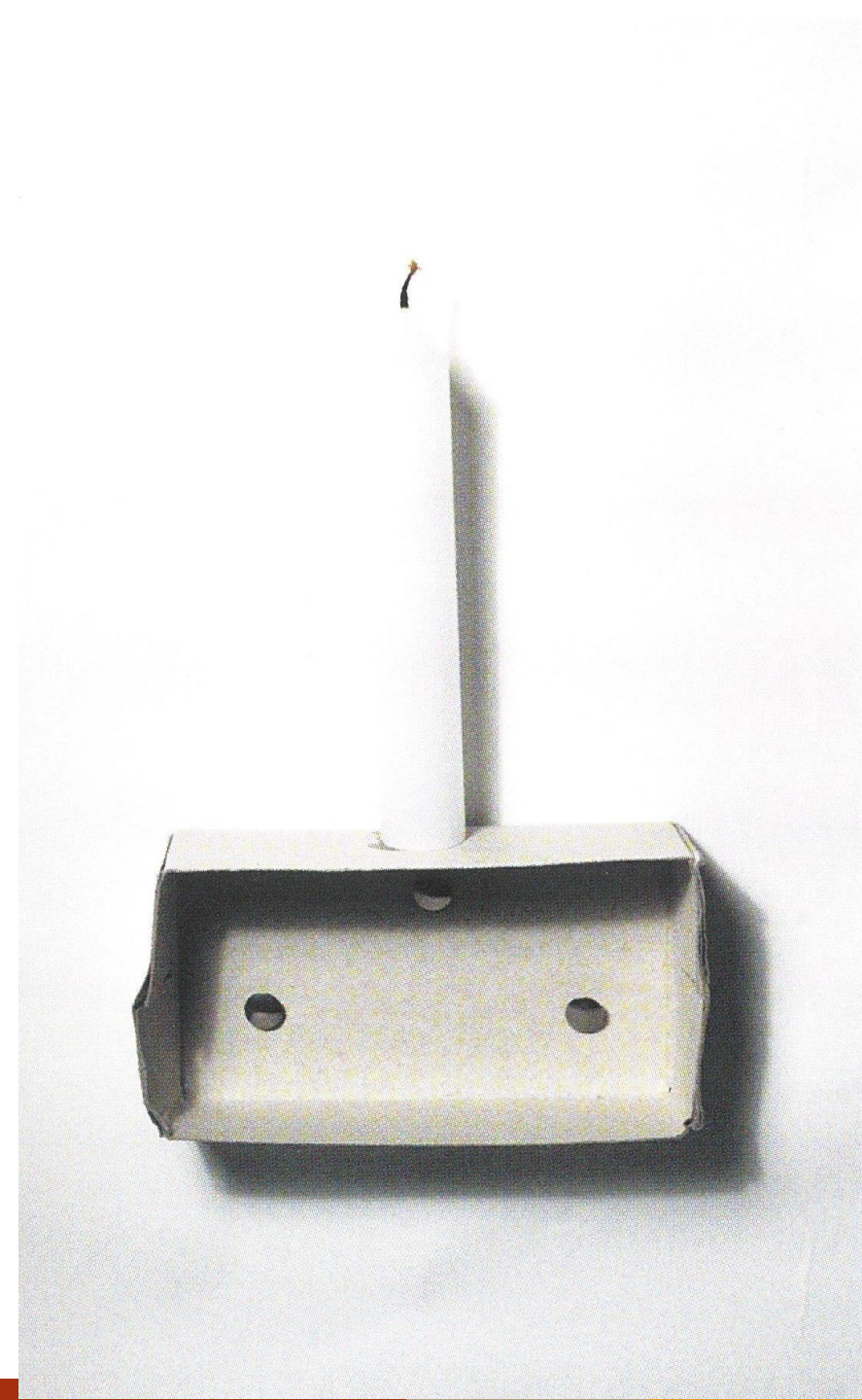
- ▷ Dobře definované

- ▷ $2^3 = ?$

Problémy

- ▷ Zle definované
- ▷ Riešenie vhládom
- ▷ Zablokovanie / funkčná fixácia / mentálne nastavenie
- ▷ Prenos
  - Pozitívny
  - Negatívny
- ▷ Inkubácia

Odborník vs.

- ▷ Repertoár stratégií
- ▷ Pozerá sa z hľadiska riešenia, vnútornej štruktúry = hľadáme efektívnejšie analógie
- ▷ Vytvorí si celý plán, až potom sa pustia do práce
- ▷ Uvažujú od zadaného k riešeniu

začiatočník

- ▷ Pozerá sa z hľadiska vonkajších rysov = analógie založené na vonkajších rysoch
- ▷ Pustia sa do práce
- ▷ Od riešenia späť

Rozhodovanie

Posudzovanie alternatív

Ako sa dostanete k Atkinsonovej?

Rozhodovanie

- ▷ Ekonomický muž a žena
- ▷ Teória subjektívneho očakávaného úžitku
  - Subjektívny úžitok
  - Subjektívna pravdepodobnosť
- ▷ Metóda uspokojovania
- ▷ Vylučovacia metóda

Zostaňte zvedaví!

Zdroje:

- ▷ Nolen-Hoeksema, S., Fredrickson, B. L., Loftus, G. R., & Wagenaar, W. A. (2012). *Psychologie Atkinsonové a Hilgarda* (Vyd. 3., přeprac). Praha: Portál.
- ▷ Sternberg, R. J. (2009). *Kognitivní psychologie* (Vyd. 2). Praha: Portál.
- ▷ <https://www.thinglink.com/scene/459780701164666881>
- ▷ https://epigeum.com/downloads/uct_accessible/uk/01_lecturing1/html/course_files/2_30.html
- ▷ <https://www.fastcompany.com/2682726/a-portrait-of-your-face-as-a-happier-person>
- ▷ <https://vesmir.cz/cz/on-line-clanky/2017/11/emoce-schovane-krivkach-eeg.html>
- ▷ <https://www.ststworld.com/jose-delgado-the-pioneer-of-electric-brain-stimulation/>
- ▷ <https://www.simplypsychology.org/asch-conformity.html>
- ▷ <https://terriermandotcom.blogspot.com/2012/05/thorndikes-cat-box.html>
- ▷ <https://www.slideshare.net/sebinomics/consumer-behaviour-part2-the-individual-perspective-8637711/41-Operant-Conditioning-The-Skinner-Box>
- ▷ <https://www.simplypsychology.org/tolman.html>
- ▷ <http://www.pigeon.psy.tufts.edu/psych26/kohler.htm>
- ▷ <http://www.busandcoach.travel/en/safe/>
- ▷ <https://twitter.com/iata/status/967071862852218881>
- ▷ <https://www.verywellmind.com/what-is-the-overjustification-effect-2795386>